

หัวข้อวิจัย	รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ผู้ดำเนินการวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งนภา ตั้งจิตเรณูกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา กิจธรรम्म ดร.จันทร์เพ็ญ ตั้งจิตเรณูกุล
หน่วยงาน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะวิทยาศาสตร์ ศรีราชา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา
ปี พ.ศ.	2562

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์วิจัย ดังนี้ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับองค์กรภาคีเครือข่าย และศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนในการสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย 2) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและพัฒนาของรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) เพื่อตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากผู้ประเมินกลุ่มพหุ คือผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ทั้งหมด 3 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสาขาการศึกษาปฐมวัย และกลุ่มองค์กรภาคี 5) เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการวิเคราะห์พหุระดับ (Multi-level analysis)

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับองค์กรภาคีเครือข่ายจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่สอนสาขาการศึกษาปฐมวัย และกลุ่มองค์กรภาคี พบว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ายังไม่มีเครือข่ายความร่วมมือ (ร้อยละ 53.33, 87.50 และ 67.00 ตามลำดับ) รองลงมาคือ มีเครือข่ายความร่วมมือบางส่วน (ร้อยละ 40.00, 12.50 และ 28.00 ตามลำดับ) และอันดับสุดท้ายคือ มีเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม (ร้อยละ 0.67, 0 และ 5.00 ตามลำดับ) สำหรับผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับองค์กรภาคีเครือข่าย พบว่าทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่สอนสาขาการศึกษาปฐมวัย และกลุ่มองค์กรภาคี ส่วนใหญ่มีความต้องการในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับองค์กรภาคีเครือข่าย (ร้อยละ 95.56, 100.00 และ 98.00 ตามลำดับ)

2. ผลการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากเอกสารของประเทศไทยและต่างประเทศจำนวน 85 ฉบับ พบว่าองค์ประกอบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยป้อน (Input) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.1) ด้านโครงสร้างรูปแบบของเครือข่าย ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ย่อย 1.2) ด้านวัตถุประสงค์ร่วมกันของเครือข่าย ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ย่อย 1.3) ด้านบทบาทหน้าที่ของเครือข่าย ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ย่อย 1.4) ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ย่อย 2) ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 2.1) ด้านการจัดตั้งเครือข่าย ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ย่อย 2.2) ด้านการบริหารจัดการเครือข่าย ประกอบด้วย 13 ตัวบ่งชี้ย่อย 2.3) ด้านการดำรงเครือข่ายให้มีความยั่งยืน ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ย่อย 3) ด้านผลผลิต/ผลลัพธ์ (Output/Outcome) ประกอบด้วย 13 ตัวบ่งชี้ย่อย

3. ผลจากการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเครื่องมือวิจัยในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากผู้เชี่ยวชาญ และจากการสำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสียจำนวน 90 คน พบว่าตัวบ่งชี้และเครื่องมือวิจัยมีความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) มีความเหมาะสม (Appropriateness) ความเป็นประโยชน์ (Utility) และเหมาะสมในการนำไปใช้ (Application)

4. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์ประกอบของรูปแบบฯ ประกอบด้วย คำชี้แจง ความเป็นมา หลักการพัฒนารูปแบบฯ วัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ โครงสร้างของรูปแบบฯ แผนการดำเนินการตามรูปแบบฯ การจัดกิจกรรมตามรูปแบบฯ เอกสารของรูปแบบฯ และแบบประเมินผลรูปแบบฯ โดยรูปแบบฯ มีการดำเนินการในตามแนวคิดของทฤษฎีระบบ คือ ปัจจัยป้อน กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ การดำเนินการสร้างเครือข่ายทั้งในลักษณะของเครือข่ายทางวิชาการ เครือข่ายทางการวิจัย เครือข่ายการจัดการเรียนรู้ เครือข่ายทางสังคม และเครือข่ายออนไลน์

5. ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ทดลองใช้รูปแบบฯ ด้วยการวิเคราะห์พัฒนาการ/แนวโน้มเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า โมเดลโค้งพัฒนาการตามตัวบ่งชี้เครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้แก่ ปัจจัยป้อน กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ ทั้ง 3 โมเดลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเชิงเส้นตรง เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นอัตราการพัฒนาการทั้ง 3 ช่วงเวลา พบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ตัว ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2561 เดือนเมษายน 2561 มีค่าตั้งแต่ 0.267 - 0.425 ในช่วงเดือนเมษายน 2561 และเดือนมิถุนายน 2561 มีค่าตั้งแต่ 0.490 - 0.597 ค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดครั้งแรก (ML) มีค่า

ตั้งแต่ 1.778–1.987 และค่าเฉลี่ยของอัตราการเปลี่ยนแปลง (MS) มีค่าตั้งแต่ 0.562 – 0.789 ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ทุกโมเดลทั้ง 3 โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการวิเคราะห์พหุระดับทั้งระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและระดับภูมิภาค คือตัวแปรปัจจัยด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวแปรปัจจัยด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และตัวแปรปัจจัยด้านนโยบายการสนับสนุนการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น